

5. Скалкин В. Л. Обучение диалогической речи / В. Л. Скалкин. – Киев : «Радянська школа», 1989. – 156 с.

6. Galsworthy J. Acme. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unz.org/Pub/GalsworthyJohn-1932v03-00335>

THE FORMATION OF SKILLS OF ENGLISH DIALOGICAL SPEECH OF STUDENTS (1-2 COURSES) OF FOREIGN LANGUAGES FACULTY

Князюан М.

Abstract. *This problem was examined in the following perspectives: the scientific and methodological basis of future professionals' training (I. Bech, V. Kremen, N. Nychkalo), the theoretical basis of learning of foreign language (O. Bihych, A. Bogush, S. Nikolaeva, L. Panova, S. Tezikova), the training of dialogical speech of students (R. Martynova, V. Skalkin, O. Tarnopolsky).*

The dialogue is a form of speech, in which there is a direct exchange of replicas between two or more interlocutors. For dialogue is characteristic the elliptical phrases, short answers, the presence of linguistic cliches.

According to a scientific approach all the exercises for the formation of English dialogical speech should be classified into two types such as linguistic, quasi-communicative, and communicative.

Here are some examples of linguistic exercises that were offered to students: find in the novel of J. Galsworthy «Acme» dialogues and name those lexical units, in which the author begins, supports conversation of the two main characters; translate the dialogues. The quasi-communicative exercises: complete the second conversation between the author and Bruce; combine different dialogues in a coherent detailed discussion of the main characters. The communicative exercises: analyze the author's hesitation to tell the truth to Bruce; describe the last dialogue stories, why it was incomplete?

The prospects of the study of this problem provide the elaboration of exercises to form the English monologue of students at the initial stage of training.

Key words: *English-language dialogue speech, the students of the initial stage of training, exercises.*

**ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ІНІЦІАТИВИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ПОШУКОВО-
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

УДК 378.937

Яновський А. О.

В статье рассмотрена проблема формирования интеллектуальной инициативы будущего учителя средствами поисково-исследовательской деятельности. Раскрыта сущность понятий «поисково-исследовательская деятельность», «интеллектуальная инициатива».

Ключевые слова: *поисково-исследовательская деятельность, интеллектуальная инициатива.*

THE FORMATION OF FUTURE TEACHERS' INTELLECTUAL INITIATIVE BY MEANS OF USING OF THE ARTS RESEARCH ACTIVITY

Yanovsky A. O.

The problem of forming of the future teacher's intellectual initiative by means of arts research activities is investigated in the article. The essence of the concepts of «arts research activities», «intellectual initiative» is found out.

Keywords: *arts research activities, intellectual initiative.*

Принципово важливим завданням вищої освіти є формування у майбутніх учителів гуманітарного профілю, зокрема вчителів-філологів, культури наукової праці, творчого мислення, навчально-пізнавальної компетентності, що дозволяє їм вільно орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі та займатися науково-дослідницькою діяльністю. В цьому напрямі важливою проблемою підготовки майбутніх учителів філологічних спеціальностей залишається формування у них інтелектуальної ініціативи.

Аналіз наукових джерел дозволив виокремити такі напрями дослідження зазначеної проблеми: психолого-педагогічні засади формування інтелектуальної ініціативи особистості (К. Абульханова-Славська, Д. Богоявленська, Ж. Піаже), засоби організації науково-дослідницької роботи (В. Андреев, А. Воробйов, О. Іващенко, І. Ільєсов, Ф. Орехов, В. Попов, В. Стрельська, І. Усачов), теоретичні підходи щодо професійної підготовки майбутніх педагогів (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремьєнь, Н. Ничкало, С. Сисоєва), зокрема й учителів-філологів (А. Богущ, О. Бігіч, М. Васильєва, М. Князьян, Р. Мартинова, О. Семенов). Поряд з цим, проблема формування інтелектуальної ініціативи особистості майбутнього вчителя-філолога засобами пошуково-дослідницької діяльності потребує більш ґрунтовного висвітлення. Це й визначило мету статті – розкрити сутність понять «інтелектуальна ініціатива», «пошуково-дослідницька діяльність», засоби формування інтелектуальної ініціативи майбутніх учителів філологічних спеціальностей у зазначеній діяльності.

Інтелектуальна ініціатива, як правомірно стверджується в науковій літературі [3], є виявленням прагнення особистості до більш глибокого вивчення наукових проблем, розширення своєї ерудиції, оволодіння вміннями навчально-професійної та професійно-педагогічної діяльності. Оскільки інтелектуальна ініціатива є мотиваційним утворенням у пізнавальній сфері особистості, є доцільним забезпечувати її формування саме в діяльності пізнавального характеру, а саме пошуково-дослідницькій.

Як відомо [1; 2], дослідницька діяльність передбачає формулювання мети, гіпотези та засобів пізнання, вона має відповідати вимогам відтворюваності результатів, їх об'єктивності, доказовості.

Науковці (С. Гончаренко, В. Краєвський) небезпідставно підкреслюють, що структура дослідження відображає такі взаємопов'язані рівні, як емпіричний і теоретичний. Емпіричні дослідження передбачають встановлення нових фактів, що й полягають у основі узагальнення емпіричних закономірностей, а теоретичні – формування загальних закономірностей, котрі пояснюють раніше відкриті факти.

Існує позиція про необхідність розгляду таких основних функцій дослідницької діяльності: пошук тематики; формулювання теми дослідження; висунення основної ідеї; відбір інструментарію дослідницької роботи; проведення безпосереднього дослідження; оформлення результатів; введення в науковий обіг, захист; критичний аналіз отриманих результатів [2, с. 152].

Отже, дослідницька діяльність виступає засобом емпіричного й теоретичного вивчення закономірностей функціонування явищ навколишньої дійсності відповідно до їх діалектичного взаємозв'язку та взаємовпливу задля суспільно-історичного розвитку соціуму й індивідуума.

В розрізі педагогічної професії дослідницька діяльність, як переконує М. Князян, є таким видом пізнавальної пошукової роботи, котра спрямована на вивчення як особливостей безпосереднього навчально-виховного процесу (нормативно-інструктивних матеріалів, методів викладання дисципліни, додаткової науково-дидактичної інформації та іншого), так і психологічного портрету його учасників (учнів, учителів, батьків) з метою діагностики, коригування й оптимізації педагогічного впливу на особистість учня [2, с. 155].

Вивчення праць науковців (Н. Кічук, М. Князян, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн, В. Шадріков) уможливило визначити пошуково-дослідницьку діяльність як таку, котра сприяє розвитку наукового світогляду, креативного мислення та індивідуальних здібностей студентів, формуванню у них навичок самостійно-дослідницької діяльності, оволодіння процедурами творчого пізнавального пошуку, реалізації теоретичних знань у практичній діяльності.

Компонентами пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю є доцільним розглядати такі, як: мотиваційний, когнітивний, орієнтовний, технологічний, що є тісно взаємопов'язаними. При цьому, кожний компонент є необхідним, але недостатнім для відображення організації діяльності, що досліджується. Відповідно до цього має сенс у якості критеріїв готовності до означеної діяльності обирати сформованість того чи того компонента пошуково-дослідницької діяльності з відповідними показниками, наприклад, мотиваційний компонент відображає інтерес до цієї діяльності, прагнення отримувати стійкі позитивні результати, когнітивний – знання методів розв'язання пошуково-дослідницьких завдань, орієнтовний – вміння планувати дослідження, організувати його, оцінювати результати, технологічний – вміння творчо розв'язувати науково-дослідні завдання.

Пошуково-дослідницька діяльність володіє широким спектром засобів з формування інтелектуальної ініціативи майбутніх учителів-філологів, наприклад, проблемний метод, інтерактивні технології (що дозволяє забезпечити емоційну привабливість навчальної праці студентів), творчі завдання, а також завдання рефлексивного характеру (котрі спрямовують на самооцінку результативності пошуково-дослідницької діяльності майбутнього вчителя).

З метою більш ефективного формування інтелектуальної ініціативи в пошуково-дослідницькій діяльності нами було запропоновано організувати цю діяльність упродовж трьох етапів: орієнтовно-дослідницького, частково-пошукового, творчого.

На першому – орієнтовно-дослідницькому етапі організації пошуково-дослідницької діяльності передбачалося створення її емоційної привабливості

за допомогою проблемного методу та інтерактивних технологій. На цьому етапі майбутні вчителі отримували знання щодо структури пошуково-дослідницької діяльності, сутності інтелектуальної ініціативи, у них формувалось активне ставлення до наукового пошуку. Задля формування інтелектуальної ініціативи майбутніх учителів на заняттях психолого-педагогічного циклу нами застосовувалися диспути, ділові ігри, проблемні завдання, дискусії, мозковий штурм. Інтерактивні технології обирались у такий спосіб, щоб викликати почуття стійкого інтересу до пошуково-дослідницької діяльності.

Другий – частково-пошуковий – етап мав на меті навчити студентів виконувати завдання пошукового характеру під керівництвом викладача. Використовувалися різнорівневі за складністю творчі завдання, результатом виконання яких мали стати дидактичні матеріали (навчальні картки, презентації, програми контролю знань), які студенти могли застосовувати в подальшій професійній діяльності. У майбутніх учителів гуманітарного профілю формувалися вміння пошуку, систематизації та структуризації інформації.

Метою третього – творчого етапу було залучити студентів до виконання самостійних творчих завдань. Передбачалося впровадження завдань, котрі орієнтували студентів на рефлексію якості власної пошуково-дослідницької діяльності. При цьому використовувалися два її основних види: поточна рефлексія – здійснювалась у ході навчального процесу; підсумкова рефлексія – завершувала логічний або тематичний замкнений період діяльності. Поточна рефлексія передбачала зупинку предметної діяльності й активізацію рефлексивної діяльності за допомогою заздалегідь розроблених рефлексивних запитань. Підсумкова рефлексія відбувалась після завершення виконання завдання та проходила під час ділових ігор, конференцій. На цьому етапі студентам пропонувалися найскладніші творчі завдання, спрямовані на формування умінь створювати дидактичні матеріали.

Слід акцентувати на значущості залучення студентів до засвоєння ними методів і засобів наукового дослідження, його планування з використанням комп'ютерних технологій та Інтернету, застосування теоретичних й емпіричних методів із залученням спеціалізованих комп'ютерних програм, вивчення і здійснення різноманітних варіантів пошуку в Інтернет-мережі, де всі дії спрямовані на розробку електронних дидактичних матеріалів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, які можна впроваджувати в майбутній професійній діяльності.

Зазначені вище засоби пошуково-дослідницької діяльності забезпечили позитивну динаміку рівнів інтелектуальної ініціативи. Так, збільшилася кількість студентів з яскраво вираженим інтересом до змісту навчальних дисциплін, певні теми яких засвоювалися в контексті пошуково-дослідницької діяльності. Майбутні вчителі-філологи виявляли високу активність у прагненнях дізнатися більше, бажання здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність, вирішувати складні дослідницькі завдання, що вимагають творчого підходу. Важливим було й те, що майбутні вчителі продемонстрували високу наполегливість у подоланні труднощів, добре сформовані вміння визначати мету, завдання, гіпотезу дослідження та раціонально його планувати, проводити поточну й прикінцеву критичну оцінку результатів цієї роботи.

Студенти оволоділи засобами розв'язання пошуково-дослідницьких завдань, раціонального застосування методів наукового пошуку.

Отже, інтелектуальна ініціатива передбачає виявлення прагнення особистості до глибокого вивчення наукових проблем, саморозвитку методологічної культури, професійної компетентності. Ефективними засобами формування інтелектуальної ініціативи майбутніх учителів гуманітарного профілю, зокрема вчителів-філологів, у пошуково-дослідницькій діяльності є диспути, ділові ігри, проблемні завдання, дискусії, мозковий штурм, різноманітні творчі завдання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Перспективи дослідження полягають у розробці технології науково-дослідницької діяльності майбутніх викладачів-філологів на етапі їхньої магістерської підготовки.

Література

1. Гончаренко С. Про критерії оцінювання педагогічних досліджень / С. Гончаренко // Шлях освіти. – 2004. – № 1. – С. 2-6.

2. Князьян М. О. Система формування самостійно-дослідницької діяльності майбутніх учителів іноземних мов у процесі ступеневої підготовки : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Князьян Маріанна Олексіївна. – Ізмаїл, 2007. – 445 с.

3. Лунгу Л. В. Психолого-педагогічний зміст та структура феномена «інтелектуальна ініціатива майбутнього вчителя-філолога» / Л. В. Лунгу // Наукові записки КДПУ. Серія : Педагогічні науки / ред. В. В. Радул (та ін.). – Кіровоград : КДПУ, 2011. – С.182-186.

4. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / За ред. В. Г. Кременя. – К. : Наукова думка, 2003. – 853 с.

5. Яновський А. О. Педагогічні умови організації пошуково-дослідницької діяльності майбутніх учителів гуманітарного профілю з використанням інформаційно-комунікаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Яновський Анатолій Олександрович. – Одеса, 2010. – 168 с.

THE FORMATION OF FUTURE TEACHERS' INTELLECTUAL INITIATIVE BY MEANS OF USING OF THE ARTS RESEARCH ACTIVITY

Yanovsky A. O.

Abstract. *The problem of forming of the future teacher's intellectual initiative by means of arts research activities is investigated in the article. The essence of the concepts of «arts research activities», «intellectual initiative» is found out.*

The intellectual initiative is the identification of the individual desire for a deeper study of scientific problems, enrichment of knowledge, and mastery of educational activities. The intellectual initiative motivates the formation of personality in the cognitive area.

The arts research activities promote the development of scientific outlook, creative thinking and individual abilities of students,

implementation of their theoretical knowledge in practice. The structure of the arts research activities is represented by motivational, cognitive, oriented, technological components.

The formation of intellectual initiative includes three stages: research oriented, partial search, creative. The formation of the future teachers' intellectual initiative in the classroom provides the organization of debates, business games, problematic tasks, discussions, brainstorming.

We use multilevel complexity of creative tasks using informative and communicative techniques. Their result is educational cards, presentations, and test program that students can apply in future professional activities.

Keywords: *arts research activities, intellectual initiative.*

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ КІНОМИСТЕЦТВА

УДК [378. 016:168.522] (043.3)

Зюзіна Т.О.

У статті представлено шляхи інтеграції сучасного мистецтва у площину навчально-виховного процесу університету. Підкреслюються, що проблематика сучасного кіномистецтва надає можливість глибокого осмислення широкого кола соціально-психологічних проблем, що турбує молодь. Важливою дидактичною проблемою є відбір творів для обговорення у процесі вивчення циклу культурологічних дисциплін, курсів за вибором художньо-естетичного спрямування. Головне завдання педагога – визначити траєкторію руху у полі сучасної художньої культури, узгоджуючи це з програмними завданнями естетичного виховання.

Ключові слова: *система освіти, естетичне виховання, духовні домінанти сучасної кінокультури.*

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНТОВ СРЕДСТВАМИ КИНОИСКУССТВА

Зюзіна Т. А.

В статье представлены пути интеграции современного искусства в плоскость учебно-воспитательного процесса университета. Подчеркивается, что проблематика современного киноискусства дает возможность глубокого осмысления широкого круга социально-психологических проблем, волнующих молодежь. Важной дидактической проблемой является отбор произведений для обсуждения в процессе изучения цикла культурологических дисциплин, курсов по выбору художественно-эстетической направленности. Главная задача педагога – определить траекторию движения в поле современной художественной культуры, соотнося с программными задачами эстетического воспитания

Ключевые слова: *система образования, эстетическое воспитание духовные доминанты современной кинокультуры.*